

*Є. М. Чернишова,
студентка V курсу 9 групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ВИХОВНА РОБОТА З НЕПОВНОЛІТНІМИ В КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОМУ АСПЕКТІ

Проблема злочинності серед молодого населення, тобто неповнолітніх, є досить актуальною, адже останнім часом в Україні спостерігається стабільне зростання кількості злочинів, що вчинюються підлітками. Приблизно кожен десятий злочин в Україні, відповідно до офіційних статистичних даних, вчиняє неповнолітній. Загальновідомо, що той, хто став на шлях злочинності в юному віці, важко піддається виправленню і перевихованню, тож і становлять окрему категорію засуджених.

Негативні явища соціального, економічного, ідеологічного, психологічного, виховного, демографічного характеру, що мають місце в суспільстві, найбільш чутливо відбиваються на уразливій частині населення, якою є неповнолітні. Такий чинник, як вікові психологічні властивості особистості зазначеної категорії осіб, викликає необхідність суттєвого пом'якшення умов відбування ними покарання порівняно із дорослими особами. Ці особливості знаходять своє відображення у більш м'якому режимі, застосуванні додаткових видів заохочень, обмеженні видів стягнень, превалюванні виховної роботи, а також широкому застосуванні методів розвитку корисної ініціативи. [3]

Соціально-виховна робота є цілеспрямованою професійною діяльністю відповідних суб'єктів, яка полягає у здійсненні зовнішнього впливу на поведінку засудженого з метою її подальшої позитивної зміни. Вона, як справедливо зазначає І. Яковець, є лише окремим елементом виховання, обмеженим виключно зовнішнім впливом на особу. З огляду на підкорення процесу виконання кримінальних покарань його загальним цілям можна стверджувати, що соціально-виховна робота повинна створювати умови як для подальшого досягнення мети виправлення й ресоціалізації засудженого, так і цілей виховання [6, с.136, 140].

У КВК України порядок виконання та відбування кримінальних покарань засудженими неповнолітніми визначені окремою главою. Наведені в ній положення розроблені з урахуванням міжнародних стандартів та орієнтовані більше на захист прав неповнолітніх та повернення їх до

нормального суспільного життя, ніж на покарання за скоєний злочин.

Зокрема, для засуджених неповнолітніх передбачено більший спектр заохочень та контактів із зовнішнім світом порівняно з іншими категоріями засуджених. З метою закріплення результатів виправлення і ресоціалізації та завершення навчання засуджені неповнолітні при досягненні повноліття можуть бути залишені до 22 років для подальшого відбування покарання у виховній колонії.

Харчування, одяг, взуття та комунально-побутові послуги надаються засудженим неповнолітнім безкоштовно, їм дозволяється бачитись із батьками та рідними за межами виховної колонії, а перед звільненням – влаштууватись на роботу за межами колонії [2].

У чинному законодавстві визначено, що єдиним видом установ виконання покарань, у яких відбувають покарання у виді позбавлення волі засуджені неповнолітні, є виховні колонії. При цьому в таких установах відбувають покарання лише особи, які не досягли 18-річного віку на момент вступу вироку в законну силу. Особи, які вчинили злочин у неповнолітньому віці і до набрання вироком законної сили досягли повноліття, направляються до виправних колоній мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання [5, 189].

Одним із найважливіших напрямів виховної роботи з дітьми та молоддю є превентивне виховання та профілактична робота з подолання злочинності серед неповнолітніх.

Профілактика виявляється особливо актуальною, коли йдеться про неповнолітніх, адже, враховуючи виключну вразливість дитячої психіки, можна впевнено передбачити, що переважна більшість злочинів залишить свій руйнівний відбиток на всьому подальшому житті дитини.

Для того, щоб забезпечити перевиховання юних правопорушників, перш за все, потрібно надавати соціальну та психологічну допомогу дитині, яка вчинила злочин. Працівники пробації повинні гуманно ставитись до малолітніх осіб, які вчинили правопорушення, та мати за мету їх виправлення, що буде нести за собою позитивні наслідки та ре соціалізацію [4, с. 210].

Законодавець у Законі України «Про пробацію» визначає, що пробація щодо неповнолітніх – це система наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених віком від 14 до 18 років, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого вказаного віку.

Метою пробації щодо неповнолітніх є забезпечення безпеки суспільства шляхом виправлення засуджених неповнолітніх, запобігання

вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень та забезпечення суду інформацією, що характеризує неповнолітніх обвинувачених, з метою прийняття судом рішення про міру їх відповідальності. Пробація щодо неповнолітніх має бути тією дієвою системою наглядових, соціальних, виховних та профілактичних заходів, які дозволять здійснювати ефективне запобігання злочинності неповнолітніх в органах виконання покарань, оскільки власне невирішеність соціальних та особистісних проблем засуджених стає причиною вчинення ними злочинів і, більш того, підставами для рецидиву [1, с.232].

Ключовими діями фахівців підрозділів поліції превентивної діяльності при проведенні профілактичних лекцій з неповнолітніми повинна бути опрацьована нормативно-правова база, яка б дала змогу наочно привести приклади та санкції статей за найбільш вчинювані неповнолітніми злочини. Щодо осіб, які вже є на обліку у підрозділах роботи з неповнолітніми, та осіб, які відбувають покарання, превентивне виховання повинно бути розширене. Тут доречним є спілкування не тільки з поліцією, а й з органами пенітенціарної служби України, які б більш детально розповіли про принципи відбування покарання неповнолітніми. Необхідно збільшити кількість бесід на таку тематику. Можливо включати неповнолітніх у склад патрульної поліції для ліпшого розуміння того, як і якими методами здійснюється робота цих підрозділів.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 2

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т2 ., – 260 стр.
ISBN – 978-966-2740-94-3

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-94-3

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

С п и с о к л і т е р а т у р и

1. Богатирьова О. І. Теоретико-прикладні засади впровадження пробації: / О. І. Богатирьова. – 2013. – 368 с.
2. Голіна В. В. Кримінально-виконавче право України / В. В. Голіна і А. Х. Степанюк. – Харків: Право, 2011.
3. Головкін Б. М. Злочинність неповнолітніх як суспільна проблема [Електронний ресурс] / Б. М. Головкін // Проблеми законності. – 2016. – Вип. 133. – С. 204–217. – Режим доступу : <http://plaw.nlu.edu.ua/article/viewFile/72195/70265>
4. Романов М. В. Конспект лекцій з кримінально-виконавчого права / М. В. Романов; ГО «Харківська правозахисна група». – Харків: ТОВ «Видавництво права людини», 2015. – 256 с.
5. Кримінально-виконавче право України: навч. посібник / за заг. ред. В. І. Олефіра, О. Г. Колба. – Київ, 2016. – 264 с.
6. Яковець І. Виправлення засуджених через застосування кримінальних покарань: реалії та перспективи// Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія / І. Яковець, К. Автухов, О. Таволжанський; за ред. О. В. Козаченка, Є. Л. Стрельцова. – Миколаїв : Іліон, 2016. – 768 с.

З М І С Т

Бабій О. Г., Гавриленко М. М. Клименко Є. А.	Пенітенціарна пробація як складова ресоціалізації в Україні.....	3
Бірюков М. С.	Зміни до порядку направлення осіб до відбування покарання у виді позбавлення волі.....	10
Богатюк О. В.	Мета соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	13
Бугайчук А. А.	Сучасна кримінально-виконавча політика України.....	17
Бурикін В. В.	Про імперативність ресоціалізації звільненої з установи виконання покарання особи.....	21
Вовк М. М.	Відповідність вітчизняного законо-давства у сфері виконання покарань між-народним та європейським стандартам поведження із засудженими.....	24
Гадзіна М. Ю.	Звільнення від відбування покарання за хворобою: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	28
Герашенко С.	Виконання покарання у виді арешту.....	32
Гнітій А. О.	Проблемні питання застосування та виконання покарань у виді громадських робіт.....	35
Голєв В. І.	Виправні роботи на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи.....	39
Головко Д. Є.	Кримінально-правові проблеми застосування звільнення від відбування покарання за хворобою.....	42

Грабовська Я.Г.	Особливості виправлення та ресоціалізації неповнолітніх.....	47
Григоренко В. О.	Відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.....	50
Грицева О. О.	Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	54
Гриша І. О.	Міжнародний досвід застосування покарання у виді громадських робіт.....	58
Дейнега К. В.	Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених.....	62
Дейнега М. В.	Праця засудженого в умовах ізоляції в контексті реалізації його матеріальних зобов'язань.....	66
Джелалі В. Ф.	Деякі проблеми виправлення та ресоціалізації неповнолітніх осіб.....	70
Дзандзава Г. М.	Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	74
Дроздова В. І.	Потрапляння наркотичних засобів до установ виконання покарань.....	78
Дуброва Т. В.	До питання про право на свободу віросповідання засуджених до позбавлення волі.....	81
Железнякова Н. І.	Соціальна адаптація засуджених до позбавлення волі під час відбування покарання.....	84
Задерей О. В.	Застосування амністії до осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки: правовий аспект та перспективи застосування в сучасних українських реаліях.....	88

Зайцева А. О.	Поняття та порядок звільнення засуджених від відбування покарання у зв'язку з помилуванням.....	91
Зелінська І. А.	Проблема переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої.....	94
Йосипенко Н. П.	Освіта як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі, на прикладі зарубіжних країн.....	97
Іванов Д. В.	Перспективи створення приватних колоній в Україні.....	100
Карпова В. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.....	103
Козаченко Т. О.	Щодо доцільності застосування покарання у виді обмеження волі.....	107
Козярин Д. Ю.	Особливості ресоціалізації засуджених неповнолітніх.....	111
Колісник Л. Г.	Питання забезпечення права засуджених на охорону здоров'я.....	115
Кудря А. Р.	Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення...	119
Куктенко Є. Л.	Пробація щодо неповнолітніх як спосіб попередження злочинності.....	123
Курочкіна О. О.	Порівняльна характеристика змісту і основних ознак виконання покарання у виді виправних робіт в радянський період та за часів незалежності України.....	127
Кухар К. І.	Актуальні проблеми застосування інститутів амністії та помилування в Україні.....	130
Кушнір Я. О.	Про забезпечення доступу до освіти осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.....	135

Лук'яненко Н.Ю.	Ресоціалізація засуджених як напрям державної пенітенціарної політики.....	138
Лучникова Д. Ю.	Проблеми ресоціалізації осіб, які не досягли повноліття.....	141
Ляшкевич Є. І.	Місце законних інтересів у складі правового статусу засуджених.....	144
Мандзюк М.	Проблемні аспекти ресоціалізації засуджених.....	146
Михайлова Г. В.	Проблеми підготовки засуджених до звільнення від відбування покарання.....	149
Ненька Г. Ю.	Проблеми застосування покарання у виді виправних робіт.....	152
Онищенко А. Г.	Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань шляхом реалізації індивідуальних заходів.....	156
Оніщенко З. О.	Правовий механізм забезпечення безпеки засуджених осіб та персоналу в місцях позбавлення волі.....	159
Очерет М. О.	Роль соціально-виховної роботи із засудженими в установах виконання покарань..	162
Очкін Р. В.	Міжнародні аспекти проведення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	165
Панішева Ю. С.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	168/
Плеханов М.	Місце інституту пробації в системі ювенальної юстиції.....	171
Погребняк О. О.	Деякі питання забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань...	175
Позняк Ю. В.	Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі.....	178

Поллак М. О.	Міжнародні стандарти поводження із засудженими.....	182
Пономаренко Є. С.	Удосконалення функціонування слідчих ізоляторів в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України...	185
Прокопенко О.Г.	Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації.....	190
Прокоф'єва А. К.	Проблема правового забезпечення права засуджених на відбування покарання за місцем проживання.....	194
Романюк А. О.	Щодо гуманізації системи виконання покарань в Україні.....	197
Роянова І. В.	Правова сутність досудової пробації та підстави її застосування.....	202
Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	205
Савенко Є. О.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	209
Сархош Ю. Д.	Виправлення засудженого: до визна-чення поняття.....	213
Смирнова А. О.	Проблемні питання громадських робіт у системі кримінальних покарань.....	216
Суліменко О. В.	Ресоціалізація жінок, засуджених до позбавлення волі.....	219
Толокольнікова К. С.	До питання обмеження прав засуджених....	223
Уласевич Д. В	Активне виборче право засуджених.....	226
Червона С. Р.	Деякі аспекти виконання арешту.....	229
Чередниченко Д. А.	Виправлення як мета покарання засуджених до позбавлення волі.....	232

Чернишова Є. М.	Виховна робота з неповнолітніми в кримінально-виконавчому аспекті.....	235
Чусько В. В.	Пріоритетні завдання та перспективи реформування державних кримінально-виконавчих інспекцій в Україні в службу пробації.....	239
Шепеленко Л. В.	Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні.....	243
Шульгата М. О.	Проблеми виконання покарання у виді штрафу.....	246
Щербакова К. Я.	Окремі питання доцільності створення слідчих органів державної кримінально-виконавчої служби України.....	251

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 18,68. Облік.-вид. арк. 13,8.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.